

Bernhard Gomard

Obligationsret

2. Del

3. udgave 2003

ADVOKAT
JERRY OSBAK
NØRREGADE 30 - 1165 KBH. K
(104 m FRA NØRREPORT)
TEL. (01) 14 42 00 - GIRO 926 76 70

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
2003

Obligationsret 2. del
3. udgave

© 2003 Jurist- og Økonomforbundet

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse eller
mangfoldiggørelse af denne bog eller dele heraf er
uden forlagets skriftlige samtykke ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Omslag: Morten Højmark
Tryk: Narayana Press, Gylling
Indbinding: Damm's Forlagsbogbinderi, Randers
Printed in Denmark 2003

ISBN 87-574-0997-8

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Lyngbyvej 17
Postboks 2702
2100 København Ø

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: fl@djoef.dk
Homepage: www.djoef-forlag.dk

Indholdsfortegnelse

Forord	XIII
AFSNIT III. Misligholdelse (kontraktbrud)	1
Kap. 6. Oversigt og grundbegreber	3
1. Fordringsret og opfyldelse	3
1.1. Skyldforhold, fordringsret og privat ret	3
1.2. Forholdet mellem parterne	4
1.3. Fordringsret og rådighedsret. Tinglige krav	4
1.4. Hovedforpligtelser og biforpligtelser	6
1.5. Fordringsrettens principale og subsidiære indhold	6
1.6. Reglernes anvendelsesområde. Almindelig obligationsret	7
1.7. Kommerciel ret, forbrugerret og privat ret	9
1.8. Obligationsrettens internationalisering	10
2. Ikke-opfyldelse, misligholdelse og fordringshavermora	11
2.1. Ikke-opfyldelse	11
2.2. Fordringshavermora	12
2.3. Misligholdelse (kontraktbrud)	13
2.4. Kreditors risiko for ikke-opfyldelse	14
2.5. Anticiperet misligholdelse	14
2.6. Misligholdelsesbeføjelser	15
2.6.1. Systematik	15
2.6.2. De enkelte beføjelser	16
Kap. 7. Naturalopfyldelse	21
1. Krav på naturalopfyldelse	21
1.1. Hovedreglen efter materiel ret	21
1.2. Påkrav og krav om naturalopfyldelse som mislig- holdelsesbeføjelse	21
1.3. Tvangsfuldbyrdelse af krav om naturalopfyldelse	24
1.4. Kreditors interesse i beføjelsen til at kræve naturalopfyldelse	24
1.4.1. Pengefordringer	24

1.1.1. Fordringer om andet end penge	25
Ugyldighed, uvirksomhed og opfyldeshindringer	27
1.1. Ugyldighed	27
1.2. Uvirksomhed	28
1.3. Misligholdelse uden ansvar	28
2.4. Afbestillingsret og (fortrydelsesret) og annulation	29
2.4.1. Terminologi	29
2.4.2. Tilbagekaldelse efter Aftalelovens § 39	30
2.4.3. Fortrydelsesret for forbrugere	30
2.4.4. Afbestillingsret efter retspraksis	31
2.4.5. Opsigelse med forkortet varsel	32
3. Umulighed og force majeure	33
3.1. Fritagelse for naturalopfyldelse på grund af umulighed	33
3.2. Fritagelse for ansvar på grund af force majeure	34
4. Tabsbegrænsning og naturalopfyldelse	39
4.1. Erstatningsrettens regel om tabsbegrænsning	39
4.2. Annulation	41
4.2.1. Bestillingskøb og entreprise	41
4.2.2. Aftaler om transport, leje og arbejde	42
4.3. Købers og anden realkreditors kontrahering til anden side	44
4.4. Naturalopfyldelse mere byrdefuld end erstatningspligt	46
4.4.1. Større økonomisk belastning	46
4.4.2. Indskrænkning af handlefriheden	47
5. Opfyldelse af aftaler af personlig karakter	48
5.1. Aftaler om personligt arbejde	48
5.2. Aftaler om andre personlige ydelser	50
6. Afhjælpning, omlevering og efterlevering	51
6.1. Hovedsynspunkter	51
6.2. Efterlevering	51
6.3. Omlevering (ombytning)	52
6.4. Afhjælpning	52
6.4.1. Reglerne om afhjælpning under udvikling	52
6.4.2. Afhjælpningspligt	53
6.4.3. Afhjælpningsret	55
6.4.4. Kontraktklausuler om afhjælpning af mangler	56

kap. 8. Samtidighedsgrundsætning og tilbageholdsret	61
1. Tilbageholdsret som detentionsret og retentionsret	61
1.1. Tilbageholdsret og samtidighed	61
1.2. Detentionsret	62
1.3. Retentionsret i medfør af samtidighedsgrundsætningen	64
1.4. Retentionsret i kraft af konneksitet	66
2. Fravigelser af samtidighedsgrundsætningen	68
3. Samtidighed i løsøre køb	69
3.1. Hovedreglen om løsøre køb	69
3.2. Afsendelseskøb	71
3.2.1. Hovedreglerne i KBL §§ 10 og 15	71
3.2.2. Betaling mod dokumenter	73
4. Samtidighed i køb af fast ejendom	74
5. Samtidighed i entreprise	76
6. Vedvarende skyldforhold	77
kap. 9. Ophævelse	79
1. Begrebet ophævelse	79
2. Regler om hel eller delvis uvirksomhed af andre grunde end ophævelse	82
2.1. Betingelser	82
2.2. Beslutningsgrundlaget	82
2.3. Annulation	83
3. Ophævelse forudsætter kontraktbrud	84
4. Betingelserne for ophævelse	87
4.1. Væsentlighed	87
4.2. Undskyldelig misligholdelse	95
4.2.1. Subjektive elementer i misligholdelsesbegrebet	95
4.2.2. Subjektive elementer i væsentlighedsbegrebet	97
4.3. Svig og uhæderlighed	98
5. Ophævelse af helt eller delvis opfyldte kontrakter	99
5.1. Opfyldelse begrænser beføjelsen til at hæve kontrakten	99
5.2. Betaling og modtagelse af penge	102
5.3. Tingsydelser	103
5.3.1. Ophævelse efter erlæggelse	103
5.3.2. Ophævelse efter modtagelse. Køberens hævebeføjelse	113

5.1. Bygge- og anlægsarbejder	114	4. Ansvarsregler mildere end culpareglen	157
6. Vedvarende kontrakter	115	4.1. Ansvar for forsikringsdækket skade	157
6.1. Efterfølgende misligholdelse	115	4.2. Ansvar for gaver og vederlagsfri ydelser	158
6.2. Opundelig misligholdelse	116	4.3. Ansvar for mangler ved speciesforpligtelser	159
Kap. 10. Forholdsmæssigt afslag	119	5. Ansvarsregler strengere end culpareglen	160
1. Baggrund: funktion og hjemmel	119	5.1. Ansvar for opfyldelse af en genusforpligtelse	160
2. Beregningen af forholdsmæssigt afslag	122	5.2. Manglende økonomisk evne («pengemangel»)	168
3. Forældelse og reklamation	126	5.3. Debtors uvidenhed om sin forpligtelse	169
Kap. 11. Erstatning i og uden for kontraktforhold	129	5.4. Vanhjemmel og andre retsmangler	170
1. Kontraktkrav og deliktskrav	129	5.5. Garanti	170
2. Ansvar for handlinger og for undladelser	130	5.6. Særregler om ansvarsgrundlaget i enkelte kontrakttyper	171
3. Ansvarsgrundlaget	131	6. Økonomisk tab og kausalitet	172
3.1. Culpareglen og DL 3-19-2	131	7. Erstatningens omfang	173
3.2. Bevisbyrden	132	7.1. Hovedreglen: fuld erstatning	173
3.3. Særregler om ansvarsgrundlaget	133	7.1.1. Hovedregel og undtagelser	173
4. Kontraktfriheden og kontrakterstatningsretten	134	7.1.2. Erstatning som prisdifference	174
5. Kontrakthabilitet	135	7.1.3. Erstatning af tidsinteresse	175
6. Konkurrerende ansvarsgrundlag	135	7.1.4. Erstatning af følgeskader	176
6.1. Overlapning og konkurrence	135	7.2. Skade som kreditor kunne have undgået	177
6.2. Anvendelsesområdet for særregler om erstatningsansvaret	136	7.3. Medskyld og viden (ond tro) hos kreditor	178
6.3. Culpa in contrahendo (culpa ved kontraheringen)	138	7.4. Adækvans (påregnelighed) og årsagsforbindelse	179
6.4. Krænkelser af andres kontraktforhold	138	7.5. Beviset for skade og tab	181
7. Begyndelsestidspunktet for forældelse	139	7.6. Casus mixtus	183
8. Ansvarsforsikring	140	7.7. Særlige regler og grundsætninger om begrænsning af erstatningens størrelse	184
9. Processuelle spørgsmål: Angivelse af søgsmålsgrund og værneting	140	7.7.1. Lovbestemte begrænsninger og beløbsmaksima for erstatningens størrelse	184
10. Lovvalg	141	7.7.2. Begrænsning af erstatningens størrelse til et normalt tab uden lovhjemmel	185
Kap. 12. Positiv opfyldelsesinteresse	143	8. Særregler om pengeforpligtelser: renter og valutakurstab	187
1. Begreb og funktion	143	8.1. Renter	187
2. Ansvarsgrundlaget for krav om opfyldelsesinteressen	147	8.2. Tab som ikke dækkes af renten	190
2.1. Culpareglen	147	8.3. Kurstab ved fordringer i fremmed valuta	190
2.2. Regler om ansvar for andres fejl	150	Kap. 13. Negativ kontraktinteresse	193
2.2.1. Arbejdsgiveransvaret efter DL 3-19-2	150	1. Kontrahering kan være en skadegørende og ansvarspådragende handling	193
2.2.2. Regler om ansvar for andres fejl der går videre end DL 3-19-2	153	2. Ugyldige kontrakter	195
3. Beviset for culpa	155		

3.	Resultatløse kontraktforhandlinger	196
4.	Gyldige kontrakter der hæves	196
Kap. 14.	Produktansvar	201
1.	Produktsikkerhed og produktansvar	201
2.	Defekt og mangel. Produktansvar og mangelsansvar	204
3.	Loven om produktansvar af 7. juni 1989 og Direktivet af 25. juli 1985	207
4.	Produktansvarets grundbegreber: Produkt, defekt, producent og mellemhandler, produktskade	209
4.1.	Ansvar i og uden for PAL	209
4.2.	Produkt	210
4.3.	Defekt	212
4.4.	Producent, mellemhandler og forhandler	214
4.5.	Produktskade	216
5.	Ansvarsfrihedsgrunde	217
6.	Præceptivitet. Lovvalg	218
6.1.	Aftale om ansvaret	218
6.2.	Jurisdiktion og lovvalg	219
Kap. 15.	Aftaler om følgerne af kontraktbrud	221
1.	Almindelige retsregler eller aftaler om kontraktbrud	221
2.	Garantier og »maskinklausuler«	225
2.1.	Garantier	225
2.2.	Maskinklausuler	228
3.	Mangelsfrihedsklausuler (»som den er og forefindes«)	229
4.	Klausuler om fraskrivelse eller begrænsning af ansvar	230
4.1.	Begrundelse og behov for begrænsning af ansvaret efter almindelige regler	230
4.2.	Vedtagelsen af klausuler om ansvarsfraskrivelse	233
4.3.	Fortolkningen af klausuler om ansvarsfraskrivelse	234
4.4.	Gyldigheden af klausuler om ansvarsfraskrivelse	236
5.	Konventionalbod	236
6.	Andre vedtagelser om skærpede misligholdelsesbeføjelser	238
7.	Konkurrenceklausuler	239
8.	Procesklausuler	242

AFSNIT IV	243
Kap. 16. Fordringshavermora	243
1. Begreb og hovedregel	245
2. Betingelserne for indtræden af fordringshavermora	247
2.1. Opfyldelsestilbud og frigørelsestid	247
2.2. Opfyldelseshindring begrundet i kreditors forhold	248
2.3. Ingen opfyldelseshindring begrundet i andre forhold	248
2.4. Afbestilling udelukker fordringshavermora	249
3. Retsvirkningerne af fordringshavermora	249
3.1. Pengedebitors forpligtelser	249
3.2. Realdebitors forpligtelser	250
3.2.1. Almindelige regler	253
3.2.2. Vedvarende kontrakter	253
3.2.3. Transportkontrakter	253
3.2.4. Aftaler om forvaring og reparation	253
3.3. Tidsbundne ydelser	254
Litteraturfortegnelse	255
Domsregister	261
Lovregister	269
Sagsregister	273

Forord

Udgave af 2. del af Obligationsret, der handler om beføjelserne i tilfælde af kontraktbrud og fordringshavermora, er der foretaget ajourføring og også en del andre ændringer af visse afsnit. Jeg ville være taknemmelig for at blive gjort opmærksom på fejl og mangler, som læsere af bogen måtte finde.

Stud. jur. Anders Lotterup har læst en korrektur og udarbejdet sagregisteret. Gerda Ørveile har bragt manuskriptet i en læselig form. Jeg bringer begge megen tak for denne hjælp.

Bernhard Gomard

Bogen eller lignende bøger kan findes på:

Juridisk Antikvariat

www.lovsamlingen.dk